

قرآن کریم
در آیه کبری

آیه الله میرجهان مفسر قرآن

حجة الاسلام سيد محمد رضا علما، الدين

• چکیده:

این مقاله نگرشی بر فعالیت ها ، عملکرد و سیره قرآنی فقیه زاهد و عارف وارسته حضرت آیه الله سید حسن میرجهانی (ره) که از مفسران و قرآن پژوهان معاصر اصفهان است می باشد . در این مقاله عملکرد تحصیلی ، پژوهشی ، قرآنی و اخلاقی ایشان مطرح و آنگاه یکی از تک نگار های تفسیری ایشان در ارتباط با آیه ی ۱۴ سوره اعلی با رویکرد تزکیه نفس و اصلاح رفتار ارائه می گردد .

• کلید واژه : آیه الله میرجهانی (تحصیل و پژوهش) ، تک نگاری های تفسیری

• مقدمه : آیه الله سید حسن میرجهانی در خانواده ای متدین و در روز ۲۲ ذی قعدة ۱۳۱۹ هجری قمری دیده به جهان گشود . در حوزه علمیه اصفهان تحصیلات مقدماتی را طی کرد و سپس راهی نجف اشرف گردید و از محضر اساتید بزرگوارى همچون سید ابوالحسن اصفهانی (ره) بهره برد و به مقام اجتهاد رسید و بواسطه شایستگی های علمی و اخلاقی از مشاوران و ملازمان آیه الله العظمی سید ابو الحسن اصفهانی گردید . ایشان پس از سالها اقامت در نجف و استفاده کردن از حوزه علمیه آنجا به ایران بازگشت و در تهران اقامت گزید و پیوسته به ارشاد و تألیف و تحقیق مشغول گردید سپس به اصفهان آمد و تا پایان عمر در این شهر باقی ماند . ایشان در سال ۱۴۰۰ هجری قمری به اصفهان مراجعت کرد و اهل علم از محضر پر فیضش بهره ها بردند . این عالم ربانی سر انجام در سن ۹۴ سالگی در سال ۱۴۱۳ هجری قمری روحش به ملکوت اعلی پیوست و در جوار مقبره علامه محمد تقی و علامه محمد باقر مجلسی (رحمه الله علیهما) در مسجد جامع اصفهان به خاک سپرده شد و آرام گرفت . تاریخ ارتحال این عالم عارف و مفسر و قرآن پژوه عالی مقدار در ۲۱ جمادی الثانی ۱۴۱۳ هـ - ق بود که این مقاله به مناسبت هیجدهمین سالگرد این قرآن پژوه گمنام تدوین گردیده است .

• تحصیلات آیه الله میرجهانی : آیه الله میرجهانی تحصیلات ، حوزوی خود را از حوزه علمیه اصفهان آغاز و سپس راهی حوزه علمیه نجف گردید و از محضر اساتید بزرگوار نجف بویژه آیه الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی بهره ی فراوان برد و توانست به مقام اجتهاد نائل آید . ایشان بعد از ارتحال آیه الله العظمی سید ابو الحسن اصفهانی سالها در نجف اشرف اقامت گزید و از اساتید حوزه ی علمیه نجف استفاده نمود و

عشق به آموختن، پژوهش و نوشتن این عالم اصفهانی را زبانزد خاص و عام کرده بود. بعد از هجرت از نجف به شهر تهران فعالیت های تحقیقی، تألیفی و تبلیغی و ارشادی ایشان مضاعف گردید.

• پژوهش های آیه الله میر جهانی: آیه الله میر جهانی هم در نجف و هم در تهران به صورت مستمر به پژوهش و تحقیق مشغول بود. این عالم فرزانه در سه محور پژوهشی آثار گرانبهائی را از خود به یادگار گذاشته است. البته بسیاری از تألیفات ایشان هنوز مجال انتشار نیافته است

• محور اول: قرآن پژوهی: آیه الله میر جهانی در این محوره اثر قرآنی را تدوین و تألیف نموده است.

تفسیر ام الکتاب در تفسیر سوره حمد

نگارش قرآن کریم با خط زیبا و ترجمه آیات

تک نگاریهای تفسیری مثل تفسیر آیه ۱۴ سوره اعلی

• محور دوم: عبرت پژوهی: آیه الله میر جهانی در این محور پنج اثر را تدوین و منتشر نموده است.

◆ (ولایت کلیه) پیرامون ولایت تکوینی و تشریحی معصومین (علیهم السلام) ◆ (الذّرر المکنونه) پیرامون مقام امام و امامت ◆ (الجنه العاصمه) در مناقب حضرت فاطمه الزهرا(س) ◆ (النواب الدهور) در علائم ظهور حضرت مهدی (ع) در چهار جلد بزرگ ◆ (نورستان) کتابنامه حضرت مهدی (ع)

• محور سوم: (نهج البلاغه پژوهی) آیه الله میر جهانی در این محور آثار متعدد را تدوین نموده که از جمله آثار وزین در این محور کتاب مستدرک نهج البلاغه در دو جلد می باشد.

• تک نگاریهای تفسیری: این تک نگاریهای تفسیری در پانزده صفحه و با خط زیبای آیه الله میر جهانی تدوین یافته اختصاص به (تفسیر آیه چهارده سوره اعلی (قد افلح من تزکی) دارد) ایشان در تفسیر این آیه اینچنین نوشته اند: بدان که تزکیه نفس از صفات واجب و لازم است. برای شخص مسلمان محمدی (ص) و پیرو قرآن و شریعت مقدسه اسلامیه هر گاه مسلمین این معنی را در نظر می گرفتند و به تزکیه نفس می پرداختند، دنیا و آخرتشان معمور می گردید و زبان طعن را بر خود می بستند.

مفسر برای تزکیه نفس تعداد قابل توجهی از تذکرات اخلاقی و رفتاری را پیش روی مخاطبان آیه (قد افلح من تزکی) قرار داده و نوشته است این تذکرات برای کسانی که در صدد تزکیه نفس و اصلاح خود هستند بسیار مفید و ارزشمند بوده و بنده این تذکرات را به مومنان و طالبان تزکیه نفس به حکم (فذكر ان نفع

الذکر) تذکر می دهم امید است آنانی که حقیقتاً از خدا می ترسند، متذکر شوند و برای آراسته شدن به

زیور تذکر و تزکیه تارک صفات و اعمال مذکور در این دستور العمل گردند . شایان توجه است که مفسر در

این تذکرات اخلاقی بعضاً تذکرات عمومی و بعضاً تذکرات خاص مومنان و بعضاً خاص مومنات می باشد

• تزکیه نفس بر اساس : حقوق (حق خدا بر بنده ، حق اجتماع ، حق خانواده ، حق اعضاء و جوارح)

• حق خدا بر بنده : ۱- ترک کفر نماید ۲- شریک برای خدا در عبادت قرار ندهد ۳- فاسق و عاصی خدا نباشد ۴- برای ریا و نمایش عبادت نکند ۵- در عبادات کسل نباشد ۶- گمان بد به خدا نبرد ۷- کفران نعمت نکند ۸- اصرار بر گناه ولو صغیره باشد نداشته باشد ۹- مایوس از رحمت خدا نباشد ۱۰- برای غیر دین خدا همیت نکند ۱۱- گناه و معصیت خدا را نکند ۱۲- به خدا و رسول خدا و امام نسبت دروغ ندهد ۱۳- بر امام مسلمین خروج نکند ۱۴- در امر دین و دینداری ضعیف نباشد ۱۵- جهاد فی سبیل الله را ترک نکند .

• حق اجتماع بر بنده : ۱- همت بر خدمت به خلف خدا داشته باشد ۲- با خلق خدا دشمنی نکند ۳- خلق خدا را به سبب معصیتی که بر ایشان وارد شده سرزنش نکند ۴- مردم را سبک نکند ۵- مردم را حقیر شمارند ۶- از لعن و سب و ستم مردم مسلمان اجتناب کند ۷- سوال و تقحص از عیب های مردم نکند ۸- مردم را به لقب زشت نخوانند ۹- طعنه به مردم نزنند ۱۰- از مسلمانان زیاده بر سه روز هجرت و متارکه نکند ۱۱- مردم را اذیت نکند ۱۲- خیانت در امانت نکند ۱۳- هتک حرمت مسلمانان نکند ۱۴- در حفظ و حراست از نوامیس مسلمین بکوشد ۱۵- شیوع فواحش و منکرات در میان مومنین و مسلمین نکند ۱۶- خیانت به مردم نکند و خلف وعده ننماید ۱۷- اسرار مسلمین را افاش نسازد

• حق خانواده بر بنده : ۱- در حق خانواده و خود ظلم روا ندارد ۲- حقوق اولاد و همسر را ضایع نکند ۳- قطع رحم نکند ۴- در مال حرام تصرف نکند ۵- در مال یتیم تصرف بنا حق نکند ۶- در اصلاح ذات البین بکوشد ۷- در زندگی اسراف نکند ۸- کلام مفسده آمیز نگوید ۹- فحش و ناسزا نگوید ۱۰- احترام والدین را به احق وجه رعایت کند ۱۱- در تربیت فرزندان کوشا باشد ۱۲- خود را عاق والدین نکند ۱۳ - با والدین بد رفتاری نکند

• حق اعضاء و جوارح انسان : ۱- غیبت نکند ۲- دروغ نگوید ۳- به لهو و لعب گوش ندهد ۴- حرف بی معنی و بیهوده نگوید ۵- در گوشی در جمع صحبت نکند ۶- دزدی نکند ۷- مال حرام و مشروبات مسکر نخورد ۸- نگاه به نامحرم نکند ۹- پر خوری نکند ۱۰- زنا و لواط نکند ۱۱- دیگران را مسخره نکند ۱۲- فال بد نزند

